

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Politika-, Közigazgatás- és Kommunikáció-tudományi Kar
1.3 Intézet	Újságírói
1.4 Szakterület	Kommunikációtudomány
1.5 Képzési szint	Mesterképző
1.6 Szak / Képesítés	Alkalmazott médiatudomány

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Szociográfia						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Cseke Péter egyetemi tanár						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Cseke Péter egyetemi tanár						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	2	2.6. Értékelés módja	Írásbeli vizsga	2.7 Tantárgy típusa	DS választható
II.		II.					

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					30
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					24
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					22

Vizsgák	2
Más tevékenységek:	
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	106
3.8 A félév össz-óraszám	150
3.9 Kreditszám	6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> Alapképzésben elvégezte a tényfeltárás diszciplínát
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none">

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none">
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none">

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C6.1. Alapvető fogalmak alkalmazása egy kiadvány részének/tematikus oldalának vagy egy műsor elkészítéséhez a szakmai normák alapján</p> <p>C5.5. Sajtóanyagok létrehozása (téma meghatározása vagy dokumentálás egy adott témában, megközelítése mód, megfelelő műfaj kiválasztása és a tényleges anyag elkészítése)</p>
Transzverzális	<p>CT1. Reális megoldása – elméleti és gyakorlati indoklás mellett – egyes szokványos szakmai problémáknak, ezek hatékony és deontológiai megoldása érdekében</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> <i>a hallgatók felkészítése a szociográfiai művek elemzésére</i> <i>a műfaj-típológiai tájékozottság megszerzése</i>
--------------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>az erdélyi szociográfiai művek módszertani sajátosságainak és szempontrendszerének megismerése</i> • <i>Témák felkutatása és vizsgálata hálózati kapcsolatok, sajtóközlemények és más médiumok segítségével, a téma háttérének alapos felkutatása, irodai kutatás, valamint helyszíni kutatás, helyszíni látogatások és interjúk készítése.</i> • <i>Alkalmazkodik a különböző médiatípusokhoz, például a televízióhoz, rádióhoz, filmhez, reklámhoz és más médiumokhoz, beleértve a digitális médiát is, és a munkát a médiatípushoz, a gyártási terjedelemhez, a költségvetéshez, a műfajhoz vagy a médiaformátumhoz stb. igazítja.</i>
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • <i>önálló tényfeltáráson alapuló szociográfiai munka bemutatása</i>

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<p><u>1. hét:</u> Az alapvető célkitűzések, valamint a kötelező és az ajánlott szakirodalom ismertetése</p> <p><u>2. hét:</u> A szociológiai és a szociográfiai tényfeltárás jellegzetességei, különbözőségei</p> <p><u>3. hét:</u> A szépirói tényfeltárás módzatai (Szabó Gyula, Bálint Tibor)</p> <p><u>4. hét:</u> A két világháború közötti magyar szociográfia erdélyi</p>	<p>Könyvtárlátogatás</p> <p>Összehasonlító szövegbemutató</p> <p>Összehasonlító szövegbemutató</p> <p>Ismerkedés az <i>Erdélyi Fiatalok</i>, a</p>	<p>A Központi Egyetemi Könyvtár, valamint Minerva Könyvtár vonatkozó állományának megismerése</p>

<p>műhelyei</p> <p><u>5. hét:</u> A <i>Magyarország felfedezése</i> sorozat előzményei A sorozat terve az Athaeneum Kiadónál A sorozaton kívül megjelent művek</p> <p><u>6. hét:</u> Az <i>Erdély felfedezése</i> sorozat előzményei A két világháború közötti erdélyi szociográfia alapművei</p> <p><u>7. hét:</u> Műfajtipológiai áttekintés Gaál Gábor típusfelismerései 1937-ben Sükösd Mihály tipológiája 1972-ben</p> <p><u>8. hét:</u> A <i>Magyarország felfedezése</i> sorozat újraindítása</p> <p><u>9. hét:</u> Az újabb sorozat megjelenésének előzményei 1963-tól</p> <p><u>10. hét:</u> Az írói szociográfia jelenléte magyarországi folyóiratokban (<i>Forrás, Hitel</i>)</p>	<p><i>Hitel, az Erdélyi Helikon, a Korunk, a Brassói Lapok</i> falufeltárásának és vidékfejlesztésének dokumentumaival</p> <p>Féja Géza, Erdei Ferenc, Szabó Zoltán, Kovács Imre szociográfiai műveinek a bemutatása</p> <p><i>A Székely bánja</i> bemutatása</p> <p>Ismerkedés a vonatkozó <i>Korunk</i>-évfolyamokkal a folyóirat szerkesztőségében</p> <p>A kötetek bemutatása a Minerva Könyvtárban</p> <p>Ismerkedés a <i>Forrás</i> és a <i>Hitel</i> Vonatkozó évfolyamaival a Minerva</p>	
---	---	--

<p><u>11. hét:</u> A szociográfiai riport és az írói szociográfia újraszületése a hetvenes évek elején (<i>Ifjúmunkás, Igaz Szó, Korunk, Utunk</i>) Az <i>Anyám könnyű álmod</i> ígér szemléletváltó szerepe A <i>Magyarózdai toronyalja</i> jelentősége</p> <p><u>12. hét:</u> Beke György szociográfiai vállalkozása Tényszemlélet és szépírói ábrázolás az erdélyi barangoló könyvekben</p> <p><u>13. hét:</u> Olvasói igény és hatalmi retorzió Cenzúra és öncenzúra</p> <p><u>14. hét:</u> Az erdélyi szociográfia újjászületése a kilencvenes években Tabutémák feltárása Ferenczes István, Benkő Levente, Sylester Lajos műveiben</p>	<p>Könyvtárban</p> <p>A <i>Magyarózdai toronyalja</i> újabb kiadásának (Pallas-Akadémia, 2008) a bemutatása a Minerva Könyvtárban</p> <p>A Kriterionnál megjelent könyvsorozat tanulmányozása a Minerva Könyvtárban</p> <p>Összehasonlító szövegvizsgálat</p> <p>Beszélgetés Benkő Leventével a tabutémák feltárásáról</p>	
<p>Könyvészet</p> <p>Egyetemi tankönyvek: Cseke Péter: <i>Tényfeltárás – szociográfia</i> (Jurnalism de investigație). Az Erdélyi Tankönyvtanács kiadása, Kolozsvár, 2001. – Megtalálható 12 példányban a Központi Egyetemi Könyvtárban (a továbbiakban: KEK). Cseke Péter: <i>A magyar szociográfia erdélyi műhelyei</i>. Presa universitară clujeană / Kolozsvári egyetemi Kiadó, 2007. – A Minerva</p>		

Egyesület szakkönyvtárában.

Rus, Călin: *Investigationsjournalismus – Jurnalism de investigație.* A Művelődés Alapítvány kiadása, Kolozsvár, 2000. – Megtalálható a Kari Könyvtárban, illetve a Központi Egyetemi Könyvtárban (KEK).

Szociográfiai művek:

Balázs Ferenc: *A rög alatt.* – KEK

Beke György szociográfiai riportkötetei: *Szilágysági hepehupa, Nyomjelző rokonság, Búvópatakok, Boltívek teherbírása, Itt egymásra találunk az emberek.* – KEK

Beke György *Barangolások Erdélyben (1–8.).* – Megtalálható a Minerva Egyesület szakkönyvtárában.

Bözödi György: *Székely bánja.* – KEK

Ilyés Gyula: *Puszták népe.* – KEK

Sütő András: *Anyám könnyű álmot ígér.* – KEK

Tamási Áron: *Szülőföldem.* – KEK

Tanulmányok:

1. **Beke György (szerk.):** *Egy műfaj válsága?* Tanácskozás az írói szociográfia múltjáról és jövőjéről (Kolozsvár, 2001. október). Szerk. Beke György. Magyar Napló Kiadó, Bp., 2002.

2. **Bözödi György:** *A Székely bánja forrásánál.* Korunk, 1967. 9. 1197–1200.

3. **Cseke Péter:** *Önszervező társadalom erdélyi építője.* In: Cs. P.: *Metaforától az élet felé.* Kisebbségi értelmiség – kisebbségi nyilvánosság. Tanulmányok (1987–1997). Kriterion, Buk., 1997. p. 130–145. – KEK

4. **Uő:** *Bözödi György és az erdélyi magyar szociográfia.* In: Cs. P.: *Paradigmaváltó erdélyi törekvések.* Kisebbségi létértelmezések. Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 2003. p. 171–81. – KEK

5. **Uő:** *Sorsfaggató irodalom.* In: Cs. P.: *Jöjjön el a mi időnk.* Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2005. p. 188–213.

6. **Uő:** *Az Ifjúmunkás 1968-as riportvitája.* ME-dok, 2008. 3. 25–36.

7. **Uő:** *A szociográfia erdélyi alakváltozatai.* ME-dok, 2008. 4. 13–22.

8. **Uő:** *A szociográfia újrasarjadása.* ME-dok, 2009. 1. 51–60.

9. **Uő:** *Kísérlet egy szociográfiai mű elemzésére.* Bözödi György: *Székely bánja.* ME-dok, 2009. 3. 49–68.

10. **Gáll Ernő:** *Tegnapi és mai önismeret.* Esszék, tanulmányok. Kriterion Könyvkiadó, Buk., 1975. – KEK

11. **Uő.:** *Az erkölcs dilemmái.* Dacia Könyvkiadó, Kolozsvár,

<p>1981. – KEK</p> <p>12. Jancsó Béla: <i>Irodalom és közélet.</i> Cikkek, esszék, tanulmányok. Mikó Imre bevezető tanulmányával. Kriterion Könyvkiadó, Buk., 1973. – KEK</p> <p>13. László Dezső: <i>A kisebbségi élet ajándékai.</i> Publicisztikai írások, tanulmányok 1929–1940. Összeállította, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta: Cseke Péter. Minerva Művelődési Egyesület, Kolozsvár, 1997. – KEK</p> <p>14. Szász János: <i>A tűnékenység kihívása.</i> Korunk, 1994. 5. 71–74.</p> <p>15. Tóth Sándor: <i>A szociográfia és a régi Korunk.</i> In T. S.: <i>Rólunk van szó.</i> Kriterion Könyvkiadó, 1980. 248–261. – KEK</p> <p>16. Venczel József: <i>Az önismeret útján.</i> Kriterion Könyvkiadó, Buk., 1980. – KEK</p> <p>17. Veres Péter: <i>A mai magyar szociográfiai irodalom.</i> Korunk, 1936. 12. 1029–1034.</p>		
8.2. Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<p><u>1. hét:</u> Ismerkedés a kötelező és az ajánlott szakirodalommal a Központi Egyetemi Könyvtárban és a Minerva Könyvtárban</p> <p><u>2. hét:</u> A szociológiai és a szociográfiai tényfeltárás jellegzetességei, különbözőségei</p> <p><u>3. hét:</u> A szépírói tényfeltárás módzatai Bálint Tibornál és Szabó Gyulánál</p> <p><u>4. hét:</u> A két világháború közötti magyar szociográfia műhelye: az Athaeneum Kiadó tízkötetes terve</p> <p><u>5. hét:</u></p>	<p>Könyvtárlátogatás</p> <p>Összehasonlító szövegbemutató</p> <p>Összehasonlító szövegbemutató (<i>Zokogó majom, A Sátán labdája</i>)</p> <p>Dokumentumbemutató a Minerva Könyvtárban</p>	

<p><i>A Magyarország felfedezése</i> sorozat megjelent kötetei A sorozaton kívül megjelent művek</p>	<p>Könyvbemutató a Minerva Könyvtárban</p>	
<p><u>6. hét:</u> <i>A Magyarország felfedezése</i> sorozat újraindítása</p>	<p>Könyvbemutató a Minerva Könyvtárban</p>	
<p><u>7. hét:</u> <i>Az Erdély felfedezése</i> sorozat előzményei</p>	<p>Az Erdélyi Enciklopédia kiadványai</p>	
<p><u>8. hét:</u> A szociográfiai riport és az írói szociográfia újraszületése a hetvenes évek elején (<i>Ifjúmunkás</i>)</p>	<p>A Minerva Archívum állományának a tanulmányozása</p>	
<p><u>9. hét:</u> Szociográfiai riportok az <i>Igaz Szóban</i></p>		
<p><u>10. hét:</u> Az erdélyi szociográfia újjászületése a kilencvenes években</p>	<p>Ismerkedés a <i>Korunk</i> 1990-es, 1991-es évfolyamaival</p>	
<p><u>11. hét:</u> Tabutémák feltárása Ferenczes István műveiben</p>	<p>Könyvbemutató a Minerva Könyvtárban</p>	
<p><u>12. hét:</u> Tabutémák feltárása Sylester Lajos műveiben</p>	<p>Könyv- és filmbemutató a Minerva Könyvtárban</p>	
<p><u>13. hét:</u></p>		

<p>Beszélgetések Benkő Leventével</p> <p>Összehasonlító szövegbemutató</p> <p>Összehasonlító szövegbemutató</p> <p>Ismerkedés az <i>Erdélyi Fiatalok</i>, a <i>Hitel</i>, az <i>Erdélyi Helikon</i>, a <i>Korunk</i>, a <i>Brassói Lapok</i> falufeltárásának és vidékfejlesztésének dokumentumaival</p> <p>Féja Géza, Erdei Ferenc, Szabó Zoltán, Kovács Imre szociográfiai műveinek a bemutatása</p> <p><i>A Székely bánja</i> bemutatása</p> <p>Ismerkedés a vonatkozó <i>Korunk</i>-évfolyamokkal a folyóirat szerkesztőségében</p> <p>A kötetek bemutatása a Minerva Könyvtárban</p>	<p>Könyvbemutató</p>	
---	----------------------	--

<p>Ismerkedés a <i>Forrás és a Hitel</i> Vonatkozó évfolyamaival a Minerva Könyvtárban</p> <p>A <i>Magyarózdi toronyalja</i> újabb kiadásának (Pallas-Akadémia, 2008) a bemutatása a Minerva Könyvtárban</p> <p>A Kriterionnál megjelent könyvsorozat tanulmányozása a Minerva Könyvtárban</p> <p>Összehasonlító szövegvizsgálat</p> <p>Beszélgetés Benkő Leventével a tabutémák feltárásáról</p>		
<p>Könyvészet</p> <p>VIII. Ajánlott szakirodalom:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Almási Miklós: <i>Tények + irodalom = tényirodalom?</i> Új Írás, 1970. 4. 114–121. 2. Beke György: <i>A szellemi ellenállás műfaja.</i> Somogy, 1992. 5. 16–19. 3. Bernáth László: <i>Műfajok és elméletek.</i> Magyar Média, 2000. 1. 57–64. 4. Cseke Péter: <i>Egy valóságfeltáró műfaj teherbírása.</i> Jegyzetek a riport megújulásáról és a riportelemzés kérdéseiről. Korunk, 1974. 4. és 5. 566–573.; 661–665. 5. Uő: <i>Enciklopédikus erdélyi hungarológia. A hetvenöt éves Beke György öt életideje.</i> Székelyföld, 2002. 8. 142–154. 6. Csengey Dénes: <i>A tényirodalom arculatai.</i> Valóság, 1983. 9. 107– 		

110.

7. **Diurnus (Bodor Pál):** *A kíváncsiság mestersége*. HQD Média és Menedzsment Szolgáltató Betéti Társaság. Pilisszentivány, 1999.
8. **Erdei Ferenc:** *Parasztok*. Bp., 1937.
9. **Gusti, Dimitrie:** *A szociológiai monográfia*. Balázs Sándor előszavával és jegyzeteivel. Kriterion Könyvkiadó, Bp., 1976.
10. **Halberstam, David:** *Mert övék a hatalom I–II.* (The Powers That Be). Ford. Félix Pál. Európa Könyvkiadó, Bp., 1988.
11. **Illés László:** *Egy műfaj újjászületése*. Napjaink, 1978. 8.
12. **Kapuscinski, Ryszard:** *Lapidarium I.* Fordította és szerkesztette Szenyán Erzsébet. Európai Utas–Századvég Kiadó, Bp., 1993.
13. **Uő.:** *Lapidarium II.* Ford. Szenyán Erzsébet. Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 1999.
14. **Kiss Ferenc:** *Napjaink irodalmi szociográfiája*. In: *Élő irodalom*. Akadémiai Kiadó, Bp., 1969. 447–449.
15. **Kolozsvári Grandpierre Emil:** *A gyilkosság és a módszer*. Új Írás, 1967. 5. 102–111.
16. **Uő.:** *Utazás a valóság körül*. Bp., 1969.
17. **Kovács István:** *Világok töréspontján*. Beszélgetés Ryszard Kapuscinskival. Rejtjel Kiadó, Bp., 1998.
18. **Krenner Miklós (Spectator):** *Az erdélyi út*. Válogatta, sajtó alá rendezte, és a bevezető tanulmányt írta: György Béla. Haáz Rezső Kulturális Egyesület, Székelyudvarhely, 1995.
19. **Moles, Abraham A.:** *Információelmélet és esztétikai élmény* (Théorie de l'information et perception esthétique). Gondolat Kiadó, Bp., 1973.
20. **Némedi Dénes:** *A régi szociográfia*. Dokumentumok 1934–1938. Népművelési Intézet, Bp., 1984.
21. **Uő.:** *A népi szociográfia (1930–1938)*. Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1985.
22. **Nordenstreng, Kaarle:** *Közlélmélet*. Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Bp., 1978.
23. **Randall, David:** *The Universal Journalist*. Pluto Press, London, 1996.
24. **Remenyik Zsigmond:** *Nagy Lajos faluregénye*. Korunk, 1934. 5. 395–397.
25. **Rozsak, Theodore:** *Az információ kultusza*. Európa Könyvkiadó, Bp., 1990.
26. **Sükösd Mihály:** *Küzdelem az epikával*. Bp., 1972.
27. **Szegedy-Maszák Mihály:** *Többértelműség a Puszták népében*. In: „Bátrabb igazságokért!” A 80 éves Illyés Gyula életművéről tartott tudományos ülésszak előadásai. Szerk., Fráter Zoltán. Bp., 1982. 96–110.
28. **Tamási Áron:** *Aranyos tekergők*. Elfeledett írások. Szerk. Urbán V.

László. Kertek, Bp., 2000.

29. **Taxner-Tóth Ernő:** *Tamási Áron*. Gondolat Kiadó, Bp., 1973.

30. **Tibori Szabó Zoltán:** *Mondatokból épül fel az egész*. Szabadság, 1998. április 23.

31. **Voigt Vilmos:** *A műfajhierarchia és a strukturális elemzés kommunikációelméleti megközelítése*. Filológiai Közlöny, 1971. 1–2.

32. **Wellek, R.–Warren, A.:** *Az irodalom elmélete*. Bp., 1972.

33. **Zalabai Zsigmond:** *A műfaj neve: önismeret*. Irodalmi Szemle, 1975. 9. 812–820.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

-

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás			50%
10.5 Szeminárium / Labor			50%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
•			

Kitöltés dátuma: 2024.01.11.
Szeminárium felelőse:

Előadás felelőse

Az intézeti jóváhagyás dátuma
2024.01.15.

Intézetigazgató